

Täysistunto

Torstai 21.2.2019 klo 16.01—22.46

18. Lakialoite laiksi metsästyslain muuttamisesta

Lakialoite LA 102/2018 vp Antti Kurvinen kesk ym.

Lähetekeskustelu

Puhemies Paula Risikko: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 18. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään maa- ja metsätalousvaliokuntaan.

Keskustelu

22.32 **Antti Kurvinen kesk** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tällä lakialoitteella esitetään metsästyslain 2 lukuun uutta, 19 a §:ää. Uudessa 19 a §:ssä säädettäisiin, että lain muiden säännösten estämättä riistaeläimen pyytäminen ja tappaminen olisi mahdollista sellaisessa hätävarjelu- tai pakkotilassa, jossa riistaeläin hyökkää ihmisen tai kotieläimen kimppuun tai tulee ihmisten tai kotieläinten lähettyville ja välittömästi uhkaa ihmisten tai kotieläinten turvallisuutta. Välitöntä uhkaa ja vaaraa arvioitaessa otettaisiin huomioon tilanteen pakottavuus sekä muut olosuhteet tilanteessa.

Arvoisa puhemies! Tällä lakimuutoksella varmistettaisiin, että erityisesti suurpetojen, kuten ahman, ilveksen tai suden, tullessa uhkaavasti ihmisten asuntojen pihaille ja muille lähistöille, kansalaisella olisi selkeästi oikeus puolustaa itseään, perheenjäseniään ja kotieläimiään, kuten vaikkapa aitauksessa olevaa tuotantoeläintä tai pihassa kytkettynä olevaa koiraa. Samoin esitettävä lakimuutos varmistaisi, että muun riistaeläimen, esimerkiksi hirven, metsästyksen aikana tapahtuvassa suurpedon yllättävässä hyökkäyksessä metsästyskoiran kimppuun metsästäjä saisi puolustaa omaa kotieläintään ilman tarpeetonta huolta mahdollisista seurauksista.

Tämän uuden säännöksen nojalla tapahtuneesta riistaeläimen pyytämisestä ja tappamisesta tulisi metsästyslain mukaisesti ilmoittaa saalisilmoituksena sekä tehdä ilmoitus poliisille tai Rajavartiolaitokselle. Toimivaltaiset viranomaiset tutkisivat aina pakottavassa tilanteessa tapahtuneen pyytämisen ja sen, ovatko olosuhteet olleet hätävarjelu- ja pakkotilamaiset. Mikäli riistaeläimen kaataminen todetaan tapahtuneeksi sellaisissa oloissa, jotka eivät vastaa uutta 19 a §:ää, seuraavat tästä normaalit rikosoikeudelliset seuraamukset.

Arvoisa puhemies! Meillä on nyt jo tällä hetkellä rikoslaissa, rikoslain 4 luvussa, yleiset säännökset hätävarjelu- ja pakkotilatilanteista, ja nämä mahdollistavat periaatteessa suurpedon tai muun riistaeläimen tappamisen siinä tilanteessa, jossa välitön vaara uhkaa. Tällä perusteella jonkin verran onkin tilanteissa, joissa on kotieläimen tai metsästyskoiran kimppuun käyty ja sitten on ammuttu tällainen susi tai muu peto, esitutkintoja päätetty ja syyttämättäjäättämisspäätöksiä tehty näiden yleisten rikoslain pakkotilasäännösten nojalla, mutta kuitenkin kun kysymys on yleisistä pakkotilapykälistä, säännösten merkitys on epäselvä ja vastuuvapausperusteiden kriteerit ovat väljät.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 163/2018 vp

Joka tapauksessa, kun operoidaan näillä rikoslain yleisillä pakkotilakohdilla, kokonais-arvio tehdään aina kerrallaan, ja voisi sanoa, että aina silloin metsästäjä on vähän niin kuin löysässä hirressä, kun arvioidaan, tuliko se susi todella sen hirvikoiran kimppuun vai ei ja oliko se todella sellainen tilanne, että se susi tai muu peto olisi kohta raadellut ne lampaat tai naudat siellä pellolla. Arviointi tehdään yleensä syyttäjän harkinnassa, ja niin kuin hyvin tiedetään, epäilystä metsästysrikoksesta tulee käytännössä hyvin raskaita seurauksia aseluvan haltijalle. Jos harrastaa metsästystä, jos elää maaseudulla, missä on iso osa sillä, että liikutaan metsässä ja pyydetään riistaa, niin on erittäin rankka seuraamus, jos menettää ne harrastuksen ja osittain ehkä elinkeinon ja elämäntavankin välineet elikkä aseet. Näenkin, että metsästäjien ja muiden maaseudulla asuvien oikeusturva edellyttää lainsäädännön täsmentämistä. Tämän aloitteen hyväksymisen jälkeenkin sovellettaisiin toki tarvittaessa myös näitä rikoslain yleisiä pakkotila- ja hätävarjelukohtia.

Puhemies! Tämän aloitteen taustanahan on erityisesti susikannan räjähdysmäinen kasvu viime vuosina joka puolella Suomea. Uusia havaintoja tulee koko ajan. Suomessa on ollut vuodesta 2005 lähtien hoitosuunnitelma susikannalle, ja ihan tämän hoitosuunnitelman mukaan kanta on lähtenyt nousuun. Ja vahvoja epäilyksiähän on siitä, että nämä susimäärät Suomessa eivät ole ihan kohdallaan, vaan vieläkin isommista määristä puhutaan, kuin mitä viralliset arviot ovat.

Kaikista huolestuttavinta on niin sanottu pihasusi-ilmiö, jossa petoja liikkuu ihmisasukituksen lähistöllä vailla pelkoa. Tällaiset pihasudet ovat käyttäytyneet aggressiivisesti ihmisiä kohtaan muun muassa muristen ja esitellen hampaitaan. Nämä pihasudet ovat myös tappaneet useita tuotantoeläimiä ja koiria. Pohjanmaalla erityisesti viimeisen parin vuoden aikana tämä ilmiö on voimistunut, ja erityisesti turkistilat ovat kokeneet kovia vahinkoja, kun siellä nämä pihasudet ovat turkiseläimiä tappaneet.

Arvoisa puhemies! Tämä susien määrän lisääntyminen uhkaa horjuttaa maaseudulla asuvien ihmisten lainkuuliaisuutta ja luottamusta koko yhteiskuntaan. On kestävätilanne, että ihmiset joutuvat kuljettamaan lapsensa kouluun peläten susia, ja on myös kohtuutonta, ettei ole varmuutta siitä, että jos peto on tulossa kohti omaa eläintä tai pyörii siellä pihalla, missä lapsia liikkuu, voiko sellaisen häiriöeläimen lopettaa vai ei. Se on kohtuutonta, ja tällainen selkeyttäminen lakiin olisi tarpeen. Tahdon huomauttaa, että Ruotsin metsästyslaissa on tällainen vastaava pykälä, jaktförordningenin 28 §, joka mahdollistaa juuri tällaisen petoeläimen ampumisen, lopettamisen siinä kohtaa, kun se uhkaa eläintä tai ihmistä.

Arvoisa puhemies! Elämme vaalikauden viimeisiä viikkoja, ja yritin sinnikkäästi tuossa kuluneen syksyn ja talven aikana saada tähän yli sata kansanedustajaa allekirjoittamaan — valitettavasti tämä projekti ei onnistunut, ja 62 allekirjoitusta sain tähän — ja kun tiedetään, että tässä on muutama viikko jäljellä, ja tiedetään eduskunnan niin sanotut herrasmiessäännöt, niin todennäköistä on, että tämä aloite valitettavasti raukeaa. Toivon kuitenkin, että maa- ja metsätalousvaliokunta käsittelee tämän aloitteen vakavuudella ja keskustelisi maa- ja metsätalousministeriön kanssa siitä, voisiko jotakin valmistelutoimenpiteitä tässä kuitenkin käynnistää. Tämähän ei kovin merkittävä muutos ole, ja kun Ruotsista haetaan esimerkkiä, niin on varmasti tasapainossa myös meidän Euroopan unionin velvoitteitemme kanssa. Joka tapauksessa toivon, että maa- ja metsätalousministeriö perehtyy tähän lakialoitteeseen ja tuleva hallitus ja huhtikuussa valittava eduskunta viimeistään säätää tällaisen tarvittavan muutoksen Suomen metsästyslakiin.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 163/2018 vp

22.40 Kauko Juhantalo kesk: Arvoisa rouva puhemies! Ei pelkästään Pohjanmaa vaan myös Satakunta ja Varsinais-Suomi yhtyvät lämpimästi edustaja Kurvisen aloitteeseen. Tosiasia on nyt vain niin, että siellä meidänkin alueella seurakanta ynnä muun tällaisen ison riistan kanta on niin lisääntynyt, että meillä susi on seurannut luonnollisesti näitä laumojia ja sudesta on tullut hyvin yleinen siellä, laumoina. Koska asutus on melko tiheää, tällainen valitettava pihasusi-ilmiö on nopeasti lisääntynyt ja aiheuttaa luonnollisesti normaali-ihmisessä, etenkin lapsiperheissä, kauhua ja monenmoisia ongelmia lasten koulutiellä.

Minusta on aivan oikein tämä hätävarjelu- ja pakkotilalainsäädännön yleissäännöksen tarkentaminen metsästyslaissa, niin kuin edustaja Kurvinen sanoo. Yleislainsäädännön mukaisesti pitäisi sillä hetkellä kun tapahtuu tuollainen suden tai muun petoeläimen kohtaaminen, arvioida nopeasti, mikä on objektiivisesti arvo sillä ammuttavalla ja sillä uhkaavalla vaaralla, ja verrata niitä, olenko oikeassa nyt, ja sen jälkeen joutuu poliisiviranomaisen ynnä muiden kanssa tekemisiin ja pitkäaikaiseen arviointiin, jossa sinulta viedään metsästysoikeudet, aseet ja niin edelleen.

Kyllä tämän menettelyn täytyy olla suoraviivaisempaa ja myös sensuuntaista kuin Ruotsissa, sivistyneessä maassa, on tehty. Ei se vaadi, eikä se saa vaatia... Silloin kun ihmisen tai kotieläimen — karjan tai rakkaan koiran tai muun eläimen — henki on vaarassa niin, että luonnon villieläin sitä uhkaa, ja joudut siihen tilanteeseen, sinulla täytyy olla laillinen oikeus näitä arvoja puolustaa.

22.42 Antti Kurvinen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Kiitän edustajakollega Juhantaloa erittäin hyvästä lisätaustoituksesta ja osallistumisesta tämän lakialoitteeni keskusteluun. Edustaja Juhantalon kanssa on ollut miellyttävää tällä vaalikaudella tehdä töitä, ja kun nyt hän on ilmoittanut, ettei ole enää satakuntalaisten käytettävissä, niin täytyy meidän muiden juristiedustajien yrittää jatkaa näitä hyviä perinteitä.

Puhemies, en ole lakialoitteita aikaisemmin tehnyt, ja tuossa kun tähän keräsin nimiä, huomasin, että tässä ei kyllä mikään digitalisaatio toimi vaan tämä on ihan verkostomarkkinointihommaa ja aika haastavaakin nuppi nupilta tehtävää nimien keräämistä.

Toivon todella — niin kuin edustaja Juhantalokin tuossa sanoi — että maa- ja metsätalousvaliokunta, jos heillä on aikaa, pyytäisi tästä vastineen tai jonkun arvion ministeriöltä. Joka tapauksessa tulen tämän tekstin myös maa- ja metsätalousministeri Jari Lepälle ja hänen esikunnalleen toimittamaan ja toivon, että maa- ja metsätalousministeri käynnistää joka tapauksessa selvitykset tämän asian hoitamiseksi, on se muodollinen käsittely tälle aloitteelle mikä tahansa.

Puhemies! Kun tätä tein ja niitä nimiä keräsin, en voinut olla vertaamatta, että jos en satuisi olemaan kansanedustaja vaan toimin tuolla ihan tavallisena, eduskunnan ulkopuolisena kansalaisena ja keräisin tähän nimiä kansalaisaloitepalvelussa, niin se olisi paljon helpompaa. Tein tuossa laskutoimituksen: 62 kansanedustajaa on tämän aloitteen allekirjoittanut, ja jos jokaisella olisi keskimäärin 4 000 äänestäjää, niin tällä olisi 248 000 ääntä tai allekirjoitusta. Ja kansalaisaloitteeseen, joka saa täysimittaisen käsittelyn tässä talossa, vaaditaan 50 000 ääntä tai allekirjoitusta. Pidän sitä kyllä pikkuisen meidän parlamentarismin ja demokratiankin ongelmana, että me täällä valmistelemme näitä vakavia lakialoitteita — tämäkin on vakava asia, pihasusi-ilmiöön ja ylipäänsä metsästäjien oikeusturvaan liittyvä lakialoite, ja tässä on periaatteessa yli 200 000 allekirjoitusta, mutta tämä menee sitten johonkin ja käsitellään, jos ehditään — ja sitten kun kansalaisaloite, joka on hutilomalla laadittu, 50 000 pankkitunnuskirjausta saa, niin se saa sitten täyden prosessin. Toi-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 163/2018 vp

vottavasti jossain kohtaa, kun näitä perusasioita käsitellään, vielä tämäkin asia mietittäisiin, että mikä on todella oikeudenmukaista ja meidän demokratian hengen mukaista.

22.44 **Kauko Juhantalo kesk:** Rouva puhemies! Haluaisin vielä täsmentää, koska tämä kohtaantuu nyt lähinnä susikantaan: Susikannan laskentamenetelmässä on tapahtunut virallisesti muutos. Meillä aikaisemmin kannan on virallisesti laskettu olevan noin 200—300 suden välillä, ja silloin on laskettu aikuissudet. Nyt uuden laskentatavan mukaan lasketaan myös pentueet, jolloin aivan selvästi susikanta on vähintään sadalla laajempi kuin aikaisempien laskentojen mukaisesti, ja se näkyy elävässä elämässä.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin maa- ja metsätalousvaliokuntaan.